

1956

Szerző Administrator
2016. október 14.
Utolsó frissítés 2016. október 14.

Szvorák Katalin: Nők az 1956-os forradalomban
(elhangzott: 2012-ben Clevelandban, Torontóban, 2013-ban Oslóban, 2014-ben Prágában)
Tisztelt ünneplő közönség!

Faludy György szerint a magyar népnek minden évszázadban egyszer meg kellett küzdenie szabadságáért, nemzeti függetlenségéért.

1703-tól 8 éven keresztül, 1848-ban másfél évig, 1956-ban viszont már csak 13 napig tarthattak a hazai és külhoni költők által oly sokszor megénekelte, de el is siratott szabadságküzdelmeink.

Mindhárom viadalunk katonailag elbukott - de mindhárom mélyen beépült önazonosságunkba. Mi, magyarok, ma 2014-ben egyszerre vagyunk kurucok, honvédek és 56-os forradalmárok.

Mindhárom viadalt egyre több és egyre nagyobb nemzeti összefogással tudtuk végigharcolni az egyre több és egyre nagyobb túlerővel szemben. De míg Rákóczi vitézei kimerültek, Kossuth honvédeit pedig kétszeres létszámfölény kényszerítette térdre, épp 58 évvel ezelőtt már csak a többszörös túlerő szoríthatta új terrorba.

A nemzet mindegyik kataklizma ellen összefogással küzdött, majd néma ellenállással тұrt.

Ennek az összefogásnak jó 300 évvel ezelőtt még szinte csak mutatóba voltak nők, asszonyok, Zrínyi Ilonák a tagjai. 166 éve már a harcosok közé is tucatjával jelentkeztek önként a magyar "Mária főhadnagyok". Az 1956 őszi pesti utcákat megörökítő fényképeken azonban már nem ritkák a hölgyek.

A forradalmat kivívó pesti srácok mellett ott vannak már a pesti lányok is.

Fiatal egyetemisták és idős matrónákat egyaránt elítélt később az eltipró-megtorló gépezet. Hat magyar nőt végeztek ki 1956-os tetteikért.

1956-ban a mi elődeink, lányok, asszonyok immáron százsámra jelentkeztek a barikádokon, a sebesültszállítóknál, az élelmiszerküldemények összeállításainál.

Nagymamáink ők, de a megszállók szüleink generációját is büntetni akarták: a forradalmat követően elítélt legfiatalabb lány még csak 14 éves volt!

A magyar nők vállvetve küzdöttek férfi társaikkal. Talán nincs még ilyen pillanata a magyar történelemnek, ahol a magyar nők ennyire sokan és ennyire egyszerre lépnek be nemzetük történelmébe... de ez a lépés rögtön a legnagyobb és talán a leginkább hozzánk, nőkhöz illő...

De 1956. október 23-án a forradalom talán legszebb pillanatát egy fiatal magyar lánynak köszönhetjük. A Bem térhez közeli utcákon tüntető tömeg ekkor lett figyelmes az egyik ház ablakából a lyukas nemzeti zászlót lengető lányra.

Az első lyukas nemzeti zászlót ezután száz meg száz, kommunista címertől megfosztott lobogó követte.

A szabadság trikolórja.

Mi, jelenünk magyar asszonyai ugyanúgy érzünk, s ha kell, ugyanúgy teszünk, mint elődeink. A borzalmas és esztelen világot mi, nők tudjuk talán a legkönnyebben és leghamarabb felismerni, mint ahogy mi is tudunk érte a legtöbbet szenvedni. Népdalaink százai vallanak arról a gyötrelmes fájdalomról, amelyekben a szabadságért a halált is vállaló katonafiút, vagy férjet siratják az asszonyok. Akkor még semmit, vagy alig valamit tehettek a lelki kínok ellen, mint kiénekeltek bánatukat.

1956 hős női már nem énekeltek. Ők cselekedtek, mert a haza, a honfitársak, de a család is ezt kívánta tőlük.

A nőknek óriási szerepe volt abban, hogy tartották a lelket a férfiakban. A harcok szünetében a nők sorban álltak kenyérért, óvták, gondozták a gyermekeket. Igyekeztek a normális életnek legalább a látszatát megőrizni.

A harcok alatt pedig töltötték a Molotov-koktélokot, töltötték és hordták a pesti srácoknak a tejes bögréket, a zsíroskenyereket. Készítették a kötszereket, kötötték a sebesülteket, de voltak, akik futárszolgálatot is vállaltak.

A forradalom leverését követően pedig szembe kellett nézniük a megtorlás borzalmaival, a férjek, apák, társak elhurcolásával, a megaláztatásokkal és a hétköznapi nyomorúságokkal. Sokukat rúgták ki az állásából a férj, az apa, a társ miatt.

Ők voltak azok, akik naponta gyülekeztek fogságba vetett szeretteik börtönei előtt, csak hogy egy szót válthassanak velük, hogy egy pillanatra ismét találkozzon a remény szemsugara a meggyötörtek lopott pillantásaival. Ők voltak, akik csomagot vittek, hírt hoztak, de egymás csonka családjait is reménnyel és hittel éltették.

A győztes hatalom sem mert fellépni a női szeretet, az anyai ösztön elemi erejével. Az 1956. december 4-i budapesti nőtüntetés néma gyászfelvonulása harckocsik és fegyveresek tömegei előtt nyitott magának utat. Nemhiába kérték a felvonulás férfi szervezői a magyar nőket: "Magyar anyák! Magyar lányok, asszonyok! Most rajtatok a sor!" "Roppant nagy a ti erőtok! Még a golyó sem fog Benneteket!"

Ez volt a szuronyok és krizantémok napja. A tüntető nők nem engedtek férfiakat maguk közé! Nem engedték, mert minden magyarért, apáért, fiúért, de ugyanúgy asszonyokért és lányokért is tüntettek.

A legtöbb elítélt felesége, élettársa csak évek múlva juthatott újra állandó álláshoz. Addig alkalmi munkákból tartották fenn a családot. A hosszú fogság kapcsolatok ezreit tette tönkre, nők tízezrei lelkét gyötörte meg.

Kedves közönség!

Az értelmetlent nem ismeri a történelem. De azt a népet, amely nem próbál meg mindent, még a lehetetlent is, maga mögé sodorja, más népek mögé utasítja.

1956 forradalmának nem adatott meg fél év, hogy rendezze a sorait, sem újabb egy, hogy majdnem sikeres honvédelmet folytasson, mint 1848/49-ben. De megadatott, hogy mi, nők immáron ne csak a harcokba küldjük fiainkat, hanem akár újra erőt adjunk a vesztes háború után nekik, újabb erővel, újra lelket öntsünk beléjük!
A magyar nemzet nem csak túlélte 56 megtorlását, de le is győzte az 58 évvel ezelőtti pusztítást.

Ehhez a mi elődeinkre, 56 lányaira és asszonyaira is szükség volt!

...és kellett az az erő, az a remény és az a derű, amely nélkül nem lehet jövőt építeni.

Talán jól példázza mindezt Lasnyik Éva, Horváth Lászlóné története. A gyönyörű, szőke hajú lány a Gödöllői Agrártudományi Egyetem fiatal tanáraként ott volt a Rádiónál, majd az élet a Corvin közbe sodorta. Kedvességével és önfeláldozó munkájával mindenkit meghódított. A megtorláskor azonban hiába keresték, mert arra, hogy milyen volt szőkesége, mindenki emlékezett, de a nevére senki. Csak a becenevét tudták a forradalmárok: Kisaranyos.

Legyünk büszkék rájuk!

Őrizzük emléküket szívvel és lélekkel!

Köszönöm figyelmüket!